

Paní Cecílie Horváthová se narodila roku 1938 v Kapušanech nedaleko Prešova na Slovensku. Vyrůstala ve velké rodině v romské osadě. Když začala druhá světová válka, byl jí zhruba jeden rok. Většina jejích vzpomínek z dětství je tak spojená s válečnými útrapami.

Hladověli jsme, máma chodila na pole, neměli jsme co jíst. Ty shnilý brambory, co byli na poli, tak to máma sbírala a z toho dělala. Placky a černé kafe dělala. To jsme jedli, a vůbec hrách, fazole bez másla, bez všeho. Jen takhle do vody vařili jsme. A to nám dávala máma jíst.

Slovensko bylo v té době fašistický stát. Romové zažívali útlak od slovenských gardistů i německých vojáků. Muže často odváděli na práci v okolí.

A tátu brali na zákopy a dělali ty zákopy, ty Němci měli ty zákopy. Já jsem to viděla, tak to vím, jaké to je. Tátu vzali a ten kopal takový jámy, tam se ty Němci jako zahrabali.

Už jako malá holčička Cecílie přihlížela tomu, jak se němečtí vojáci chovali k romským ženám.

Já jsem to viděla i ty Němci, i ty, to byli nevím. To byli takový kalhoty měli na sobě a pláště takové, a pušky nebo kulometry nebo co to měli na sobě, to si nepamatuji tak. Ale vím že měli zbraně na sobě. No a přišli do baráku no a hledali ženský, a chtěli znásilnit mámu a tetu. Tetě drželi pušku na hlavu, musela se svlíknout do naha. A sestra nejstarší ta bydlela tady vedle a dřív se to dělalo, bydleli jste a pod vámi se dělal sklep a tam jste měli brambory. A ona se tam schovala.

Na konci války jí bylo 7 let. Na osvobození Rudou Armádou v lednu 1945 vzpomíná takto:

A máma utekla a sestra taky utekla, teta taky utekla a já jsem zůstala v potoce. A tam byli Němci, Rusové tam byli zabítý. Krve plno bylo tam. A já jsem tam zůstala sama. A já jsem tam byla sama, máma ani nevěděla kde jsem ani nic. Pak přišel nějaký Rus a zase se mnou mluvil Rusky, mně bylo osm roků tak já jsem nerozuměla. On mě vzal za ruku a ptal se kde je máma. Já jsem řekla že nevím. On byl jeden sedlák a měl rád cigány. Tak mámu schovali do stodoly.

Po válce paní Horvathová a její rodina odjela schovaná ve vlaku do Čech. Usadili se v Klecanech, kde si tatínek našel práci v kamenolomu. Když jí bylo 14 let, vdala se.

Horvathová jsem se vdala, to mě bylo 14 roků. Jak si mě manžel vzal, no a měla jsem osm dětí. Takže manžel mě bral za manželku, on byl o 2 roky starší, on mi koupil roky, zplnoletil mě. Udělal mi, že je mi 18 nebo 19 roků, dřív se to tak dělalo. Manžel uměl číst a psát. A byl tak zručný.

S manželem se odstěhovali do Roztok, kde si opravili velký dům vedle místního nádraží. Dodnes žije paní Cecílie Horvathová v tomto domě společně s částí své rodiny. Je spokojená a nic ji neschází. Všem přeje hlavně zdraví, klid, mír a aby všichni měli radost ze života.